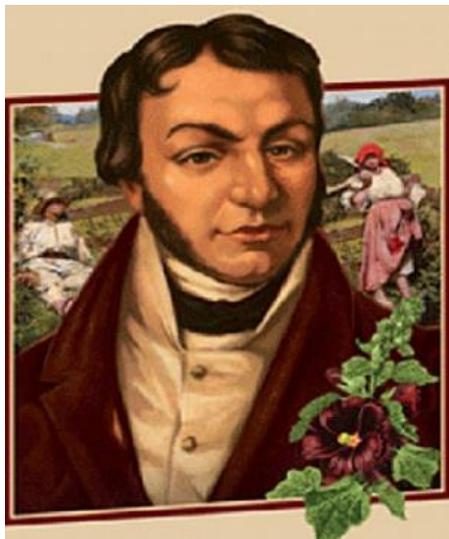

Відділ культури, національностей та релігій
Славутицької міської ради
Славутицька міська централізована
бібліотечна система

Квітка з Основи

До 245-річчя від дня народження
Григорія Квітки-Оснoв'яненка

Бібліографічний показчик

Відділ культури, національностей та релігій
Славутицької міської ради
Славутицька міська централізована
бібліотечна система

Квітка з Основи

До 245-річчя від дня народження
Григорія Квітки-Основ'яненка

Бібліографічний покажчик

Славутич 2023

Даний бібліографічний покажчик підготовлений відділом бібліотечно-бібліографічного обслуговування Загальноміського бібліотечно-інформаційного центру м. Славутича.

Видання присвячене 245-річчю від дня народження Григорія Квітки-Основ'яненка – українського прозаїка, драматурга, літературного критика, культурно-громадського діяча, засновника художньої прози та жанру соціально-побутової комедії в класичній українській літературі.

Посібник містить біографію Г. Квітки-Основ'яненка, публікації про твори письменника, видання та статті про його життя і творчість, інтернет-ресурси.

Матеріал розміщений за розділами в алфавітному порядку.

Посібник розраховано на широке коло читачів.

Укладачі: Панова Л. І., Соловйова Л. О.,

Відповідальний за випуск: Портная Н. В.

«Внесок Григорія Квітки-Основ'яненка в літературний процес вагомий і різнобічний... Проза і драматургія письменника мала велике значення для утвердження статусу української літератури серед інших літератур»

Олесь Гончар

Григорій Федорович Квітка народився 29 листопада 1778 в селі Основа, що на Харківщині, в сім'ї знатного поміщика-дворянина, відставного прапорщика Федора Івановича Квітки. Був другим сином.

У дитинстві Григорій був хворобливим хлопчиком, зміг отримати досить мізерну домашню освіту, однак хлопчик мав доступ до кращих екземплярів світової та української літератури.

Згодом навчався в Курязькій монастирській школі. У родині панувала глибока шана до рідної мови, історії, фольклору, мистецтва. Звичаї в родині відзначалися простотою, тут багато читали, постійними були вистави самодіяльного театру, натхненником яких був Григорій; він сам виконував і головні ролі. Усе це формувало мистецькі смаки юного Квітки, його суспільні погляди, прищеплювало любов до народної поезії, виховувало повагу до простолюду. У гостях у родини Квіток часто бував Сковорода.

15-річним юнаком зарахований вахмістром до лейбгвардії кінного полку, де був зазначений «у справах» у департаменті герольдії, у 1796-1797 ротмістром Сіверського карабінерного та Харківського кірасирського полків. Після відставки близько 10-ти місяців, з червня 1804 до квітня 1805, відбував послух у Курязькому монастирі. У 1806 р. служив у народному ополченні, був повітовим проводирем дворянства (1817-1828), згодом – головою Харківської палати кримінального суду. Став активним діячем громадського й культурного життя Харкова.

Його обирали членом Товариства наук при Харківському університеті.

Виступив одним із засновників Харківського професійного театру (з 1812 – його перший директор), Благодійного товариства (1812), Інституту шляхетних дівчат (1812), Харківської губернської публічної бібліотеки (ХПБ) (1832-1838). Г. Ф. Квітка-Основ'яненко, як суддя совісного суду, увійшов до складу Комітету піклувальників ХПБ, а пізніше, як директор, завідував фінансами, зберігав документацію, розв'язував питання передплати та купівлі періодичних видань та книг, що надсилалися до ХПБ.

Проза й драматургія Квітки-Основ'яненка справила значний вплив на активізацію культурного життя на західноукраїнських землях, він позначився також на творчості Шевченка, Марка Вовчка, пізніших, як українських, так і російських прозаїків, зокрема М. Гоголя.

Особисте життя прозаїка було насичене та цікаве. Перше його кохання – це прима харківського театру Тетяна. Мати Квітки була проти їхніх стосунків. Дівчина вийшла заміж за іншого, а письменник був коханцем. Пізніше він захопився іншою дівчиною – Наталею, та у них теж нічого не вийшло.

Одружився письменник пізно. Лише у 43 роки він зважився на заручини. За свою обраницю він був старший на 22 роки. Уперше вони зустрілися в Інституті шляхетних дівчат, де Ганна Григорівна Вульф була класною дамою. Це була розумна, освічена та душевна дівчина. Її направили у Харків з Петербурга, Анна була вихованкою в Санкт-Петербурзького інституту св. Катерини для шляхетних панночок.

Переїзд до Харкова дівчина сприйняла болісно: її світом був Петербург. Та на новому місці вона закохалася в на 20 років старшого члена інститутської ради Григорія Квітку, а за два роки стала його дружиною (у 1821 році).

Спочатку вона мріяла повернутися до столиці. Та Квітка не хотів покидати рідне місто, і Анна Григорівна призвичаїлася. Вона добре знала іноземні мови, глибоко цікавилася літературою, особливо творами французьких письменників.

Дружина обожнювала чоловіка, була його першим читачем і першим цензором. Разом вони прожили 23 роки у щасливому шлюбі, але дітей у них не було.

Квітка-Основ'яненко з дружиною завжди радо приймали гостей. У них часто бували Євген Гребінка, Олександр Афанасьєв-Чужбинський, Михайло Щепкін, Петро Григор'єв, Петро Гулак-Артемівський, Амвросій Метлинський, Микола Костомаров та ін. Листувався митець з Тарасом Шевченком.

Довгі роки напруженої праці, важкі розчарування й переживання поволі, проте неухильно підточували здоров'я письменника.

У середині липня 1843 року він тяжко захворів. Перші дні ще писав листи і деякі давно задумані твори, читав, потроху гуляв. Але дедалі все більше слабшав.

Помер Г. Квітка-Основ'яненко в Харкові 20 серпня 1843 року. Похований на Холодній горі. Але його думи, його мрії, втілені в художні твори, продовжують жити з людьми. Їх з великою насолодою читають і в наш час. Мало не щороку виходять у світ окремі з них; кілька разів з'являлися повні зібрання творів.

Творча спадщина Квітки-Основ'яненка налічує близько 80 творів різних жанрів, написаних російською і українською мовами: фейлетони, комедії, оповідання, повісті, історично-художні нариси й літературно-публіцистичні статті.

Найвідоміші твори Григорія Квітки- Основ'яненка:

«Конотопська відьма» (1833)
«Маруся» (1832)
«Салдацкий патрет» (1833)
«Сватання на Гончарівці» (1835)
«Сердешна Оксана» (1841)
«Козир-дівка» (1838)
«Ганнуся» (1839),
«Шельменко-денщик» (1839)

Григорій Квітка Основ'яненко в кінематографі

За творами Г. Ф. Квітки знято фільми: «Сватання на Гончарівці» (1958),

«Шельменко-денщик» (1910, 1911, 1957 і 1971),

а за мотивами повісті «Конотопська відьма» – кінокартину «Відьма» (1990).

Йому присвячено документальні фільми «Григорій Квітка-Основ'яненко» (1979),

«Квітка-Основ'яненко» (1988).

Вшанування пам'яті

5 листопада 2013 року в Харкові відбулася наукова конференція «Григорій Квітка-Основ'яненко в просторі і часі української культури», присвячена 235-річчю з дня народження видатного драматурга і театрального діяча. Обговорювалися питання, пов'язані з біографією і творчістю письменника. В рамках заходу також проведені ювілейні виставки, демонстрація колекцій рідкісних видань і рукописів Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка, перегляд вистави за п'єсою Григорія Квітки-Основ'яненка.

Ім'ям письменника у 1978 названо вулицю поблизу старого харківського університету.

Ювілейна монета 2008 р. із серії «Видатні особистості України». Присвячена письменникові, культурно-громадському діячеві, основоположнику жанру соціально-побутової комедії в класичній українській літературі. Художник і скульптор Атаманчук Володимир.

На аверсі монети угорі розміщено малий Державний Герб України, напис півколом НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ, зображено типовий для сходу України вид міста ХІХ ст., унизу напис – 2 ГРИВНІ, рік карбування монети – 2008.

На реверсі монети зображено портрет Квітки-Основ'яненка та розміщено написи: ГРИГОРІЙ КВІТКА-ОСНОВ'ЯНЕНКО (угорі півколом), 1778-1843 (унизу).

Встановлено пам'ятник у Харкові. Скульптор С. Якубович, 1993 р.

Видано поштову марку до 225-річного ювілею, 2003р.

В харківському театрі ім. Т.Г. Шевченка організовно музей драматурга.

Пам'ятна дошка на вулиці Квітки-Основ'яненка в Харкові.

Цікаво:

У Харкові впроваджена премія імені Квітки-Основ'яненка в галузі театральної діяльності.

19 жовтня 2012 року на сцені Харківського державного академічного драматичного театру ім. Т.Г. Шевченка відбувся 2200-й показ вистави «Шельменко-денщик» Г. Квітки-Основ'яненка. Вистава проходила в рамках національного проекту «Книга рекордів України».

Твори письменника з фондів ЗБЩ

Квітка-Основ'яненко Г. Ф. Вибрані твори / Г. Ф. Квітка-Основ'яненко. – К.: Молодь, 1983. – 328 с.: іл.

Квітка-Основ'яненко Г. Ф. Вибрані твори / Г. Ф. Квітка-Основ'яненко. – Харків: Прапор, 2008. – 480 с.

Квітка-Основ'яненко Г. Ф. Конотопська відьма (уривок) / Г. Ф. Квітка-Основ'яненко // М. Жулинський. Слово і доля: Навчальний посібник. – К.: Видавництво А.С.К., 2006. – С. 51-59.

Квітка-Осно'яненко Г. Ф. Конотопська відьма (уривок) / Г. Ф. Квітка-Основ'яненко // М. Жулинський. Українська література: творці і твори: учням, абітурієнтам, студентам, учителям. – К.: Либідь, 2011. – С. 62-70.

Квітка-Основ'яненко Г. Ф. Конотопська відьма. Сватання на Гончарівці та інші твори / Г. Ф. Квітка-Основ'яненко. – Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2008. – 416 с.: іл.

Квитка-Основьяненко Г. Ф. Пан Халявский: Роман / Г. Ф. Квитка-Основьяненко. – М.: Худож. лит., 1978. – 336с.

Квітка-Основ'яненко Г. Ф. Повісті. Сватання на Гончарівці. Шельменко-денщик: П'єси / Г. Ф. Квітка-Основ'яненко. – К.: Дніпро, 1990. – 607 с.: іл. – (Б-ка укр. класики «Дніпро»).

Квітка-Основ'яненко Г. Ф. Повісті та оповідання. Драматичні твори / Г. Ф. Квітка-Основ'яненко; упоряд. і прим. Н. О. Ішиної. – К.: Наукова думка, 1982. – 542с. – (Бібліотека української літератури).

Квітка-Основ'яненко Г. Ф. Сватання на Гончарівці: Повісті, п'єси / Г. Ф. Квітка-Основ'яненко. – Харків: Фоліо, 2007. – 351 с. – (Українська класика).

Про життя і творчість

Андрусенко В. П. Григорій Федорович Квітка-Основьяненко. Повесть «Конотопская ведьма» / В. П. Андрусенко, Л. С. Загребельная, Е. В. Козырь, Л. П. Петрова // 50 знаменитых украинских книг. – Харьков: Фолио, 2004. – С. 18-25. – (100 знаменитых).

Бернадська Н. «Маруся» Г. Квітки-Основ'яненка – перша українська повість (до проблеми сентименталізму як творчого методу) / Н. Бернадська, С. Задорожна // Українська література. – К.: Феміна, 1995. – С. 10-13. – (Старшокласникам і абітурієнтам).

Гойденко О. Вшануймо Квітку-Основ'яненка: До 240-річчя від дня народження основоположника української літератури / О. Гойденко // Порадниця. – 2018. – 29 листопада. – С. 4.

Гончар О. І. Григорій Квітка-Основ'яненко / О. І. Гончар // Історія української літератури ХІХ ст. у 3-х кн. Кн. 1: перші десятиріччя ХІХ ст.: Навчальний посібник / за ред. Т. М. Яценка. – К.: Либідь, 1995. – С. 152-188.

Гончар О. І. Квітка-Основ'яненко Григорій Федорович / О. І. Гончар // Українська Літературна Енциклопедія. В 5-ти т. Т. 2: Д–К. – К.: «Українська Літературна Енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1990. – С. 439-441.

Данильчук П. Квітка з Основи: До 240-річчя від дня народження Г. Квітки-Основ'яненка / П. Данильчук // Пенсійний кур'єр. – 2018. – 30 листопада. – С. 11.

Єфремов С. Григорій Квітка-Основ'яненко / С. Єфремов // Історія українського письменства. – К.: Феміна, 1995. – С. 328-340.

Жулинський М. Григорій Квітка-Основ'яненко / М. Жулинський // Слово і доля: Навчальний посібник. – К.: Видавництво А.С.К., 2006. – С. 33-51.

Жулинський М. Григорій Квітка-Основ'яненко. Розкошував у народній стихії сміхотворення / М. Жулинський // Українська література: творці і твори: учням, абітурієнтам, студентам, учителям. – К.: Либідь, 2011. – С. 45-61.

Задорожна Л. Квітка-Основ'яненко Григорій / Л. Задорожна // Українська література у портретах і довідках: Давня література – література ХІХ ст.: довідник / редкол.: С. Денисюк, В. Дончик, П. Кононенко та ін. – К.: Либідь, 2000. – С. 130-132.

Квітка-Основ'яненко Григорій // Веселка. Антологія укр. літератури для дітей в трьох томах. Т. 1: Твори дожовтневого періоду; для ст. шкіль. віку / упоряд., літ.-критич. нариси Б. Й. Чайковського; передм. д-ра філол. наук І. І. Пільгука. – К.: Веселка, 1984. – С. 105-107.

Квітка-Основ'яненко Григорій // Історія української літератури (Перше десятиріччя ХІХ століття): підручник / П. П. Хропко, О. Д. Гнідан, П. І. Орлик та ін. – К.: Либідь, 1992. – С. 224-284.

Квітка-Основ'яненко Григорій // Новий довідник: Історія України. – К.: ТОВ «КАЗКА», 2005. – С. 399.

Квітка-Основ'яненко Григорій // Новий довідник: Українська мова та література. – К.: ТОВ «КАЗКА», 2005. – С. 535-537.

Квітка-Основ'яненко Григорій // Огняний змій: Українська готична проза ХІХ ст. / упоряд., біографічні відомості, редакція текстів та переклад Ю. Винничука. – Львів: ЛА «Піраміда», 2006. – С. 11-12.

Квітка-Основ'яненко Григорій // Українські письменники: Довідник. – К.: Велес, 2013. – С. 106-109.

Квітка-Основ'яненко Григорій // Усі українські письменники / упорядники Ю. І. Хізова, В. В. Щеголева. – Харків: Торсінг плюс, 2008. – С. 125-129.

Квітка-Основ'яненко Григорій Федорович // Усі цитати до творів з української літератури. 5-12 класи / укладач Н. В. Курганова. – Харків: Торсінг плюс, 2006. – С. 39-44.

Любченко В. Квітка-Основ'яненко Григорій Федорович // Малий словник історії України / В. Смолій, С. Кульчицький, О. Майборода та ін. – К.: Либідь, 1997. – С. 186-187.

Нечволод Л. І. Григорій Квітка-Основ'яненко / Л. І. Нечволод. Українська література: Літературознавчий словник. – Харків: ФОП Співак В.Л., 2001. – С. 89-97. – (Серія «Схеми і таблиці»).

Оліфіренко С. М. Квітка-Основ'яненко Григорій / С. М. Оліфіренко, В. В. Оліфіренко, Л. В. Оліфіренко // Універсальний літературний словник-довідник. – Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2008. – С. 157-158.

Рибак О. Квітка-Основ'яненко Григорій Федорович / О. Рибак // Довідник з історії України (А-Я): Посібн. для серед. загальноосв. навч. закл. / за заг. ред. І. Підкови, Р. Шуста. – К.: Генеза, 2001. – С. 294.

Рибак О. Квітка-Основ'яненко Григорій Федорович / О. Рибак // Довідник з історії України. В 3-х т. Т. 2 / за ред. І. Підкови, Р. Шуста. – К.: Генеза, 1995. – С. 23-24.

Салімонович Л. Перший класик прози: Григорій Квітка-Основ'яненко все життя прожив у рідному місті / Лариса Салімонович // Україна молода. – 2023. – 30 серпня. – С. 13.

Скляренко В.М. Квітка-Основ'яненко Григорій Федорович / В. М. Скляренко, Т. М. Харченко, О. Ю. Очкурова, І. А. Рудичева // 100 знаменитих людей України; пер. з рос. Т. В. Ковальової. – Харків: Фоліо, 2005. – С. 170-174. – (100 знаменитих).

Солод Ю. Сентиментально-реалістичні твори Григорія Квітки-Основ'яненка / Ю. Солод // Українська література: Конспект. – К.: Козаки, 1996. – С. 53-56.

Ушкалов Л. Григорій+Анна: Історія про вічну любов: Г. Квітка-Основ'яненко / Леонід Ушкалов // Що таке українська література: есеї. – Львів: Видавництво Старого Лева, 2016. – С. 275-282.

Ушкалов Л. Григорій Квітка-Основ'яненко / Л. Ушкалов. – К.: Техніка, 2012. – 120 с.

Цимбалюк В. Григорій Квітка-Основ'яненко / В. Цимбалюк // Учнівський твір у середній школі: Книжка для вчителя. – К.: Освіта, 1997. – С. 25-27.

Шевченко Т. До Основ'яненка: Вірш, присвячений Г. Квітці-Основ'яненку / Т. Шевченко // В. Цимбалюк Українська література: Підручник для 7 кл. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Освіта, 2000. – С. 295-297.

Інтернет-ресурси

Квітка-Основ'яненко Григорій Федорович [Електронний ресурс]. Вікіпедія: Вільна енциклопедія. – Електр. дані. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BA%D0%B0-%D0%9E%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%27%D1%8F%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%D0%93%D1%80%D0%B8%D0%B3%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%B9%D0%A4%D0%B5%D0%B4%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87>. – Назва з екрану. – Дата останньої правки 04.11.2023. – (Дата звернення 15.11.2023).

Квітка-Основ'яненко Григорій Федорович – життєвий та творчий шлях, біографічні статті [Електронний ресурс] //

УкрЛіб: Бібліотека Української Літератури. – Електр. дані. – Режим доступу: <https://www.ukrlib.com.ua/bio/author.php?id=65>. – Назва з екрану. – (Дата звернення 15.11.2023).

«Григорій Квітка-Основ'яненко. Корифей українського слова»: Бібліографічний покажчик [Електронний ресурс] / Бібліографи-укладачі: Мілашенко Т.І., Фоміна Н.І. // Міська спеціалізована молодіжна бібліотека. – Електр. дані – Режим доступу: <https://msmb.org.ua/biblioasuresi/bibliografiya/osobistosti/grigoriy-kvitka-osnovyanenko-korifey-ukrainsykogo-slova/>. – Назва з екрану. – (Дата звернення 16.03.2023).???

Тишкевич М. Григорій Квітка-Основ'яненко – класик художньої прози [Електронний ресурс] / Марися Тишкевич // ГО «Український інтерес» – Електр. дані – Режим доступу: <https://uain.press/blogs/1120174-1120174>. – Назва з екрану. – (Дата звернення 29.11.2023).

Квітка-Основ'яненко Григорій – біографія [Електронний ресурс] // Dovidka.biz.ua: Довідник цікавих фактів та корисних знань – Електр. дані – Режим доступу: https://dovidka.biz.ua/g-kvitka-osnov-yanenko-biografiya/#google_vignette. – Назва з екрану. – (Дата звернення 15.11.2023).

Квітка-Основ'яненко Григорій – біографія [Електронний ресурс] // Обласний комунальний заклад «Харківський науково-методичний центр охорони культурної спадщини». – Електр. дані – Режим доступу: http://www.spadschina.kh.ua/grigory_fedorovich_kvitka-osnovjanenko.html. – Назва з екрану. – (Дата звернення 15.11.2023).

245 років з дня народження Григорія Квітки-Основ'яненка: цікаві факти [Електронний ресурс] // Главком. – Електр. дані – Режим доступу: <https://glavcom.ua/country/society/245-rokiv-z-dnja->

narodzhennja-hrihorija-kvitki-osnovjanenka--971477.html. –

Назва з екрану. – (Дата звернення 15.11.2023).

Кращі твори Квітки-Основ'яненка [Електронний ресурс] // Довідник школяра. – Електр. дані – Режим доступу: <https://lessons.com.ua/krashhi-tvori-kvitki-osnov-yanenka/>. –

Назва з екрану. – (Дата звернення 15.11.2023).

Григорій Квітка Основ'яненко – батько української прози [Електронний ресурс] // Youtube. – Електр. дані. – Режим доступу:

<https://www.youtube.com/watch?v=rx0Kr6O7Mq4>. – Назва з екрану. – (Дата звернення 15.11.2023).

«Квітка-Основ'яненко – видатний прозаїк, видатний драматург» [Електронний ресурс] // Youtube. Харківська обласна бібліотека для юнацтва. – Електр. дані – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=IG6O-OmANwY/>. – Назва з екрану. – (Дата звернення 15.11.2023).

Зміст

Біографія Г. Квітки-Основ'яненка.....	3
Вшанування пам'яті.....	6
Цікаво.....	8
Твори письменника з фондів ЗБЦ.....	9
Публікації про життя і творчість.....	10
Інтернет-ресурси.....	13